

1905'TEN 1918'E RUS ÇARLIĞI

Elif GÖNEN*

Tarih 1905'i gösterdiğinde, Rusya kaynar bir kazan gibiydi: Ekonomik buhranlar, 1904-1905 Rus-Japon Savaşının tahribatı ve birçok etken bu kazanın kaynama sebepleri idi. 20.yüzyılın başlarında Rus liberal aydınları anayasal monarşi isteklerini dile getirdikleri çeşitli birlikler kurmuşlardı. Neticesinde Saint Petersburg'da bir ayaklanma patlak vermiştir. Bu ayaklanmaya müteakiben Saint Petersburg ve Moskova şehirlerinde –İşçi- Sovyetleri kurulmuştur. Hükûmet bu ayaklanmayı bastırabilmişse de, Çar II. Nikola bir takım tavizler ve özgürlükler vermiş; nihayetinde de Rus Meclisi Duma'yı açmak zorunda kalmıştır.

I. Dünya Savaşının etkisiyle 1917 yılının Rusya'sında maliye çökmüş, vergi mekanizması adaletsiz ve düzensiz hâle gelmiştir. 1904-1905 Rus-Japon Savaşı da bu şekilde dış borçlarla finanse edilmiştir. Demokratik gelenek, kurumlara ve topluluklara yabancı olan Rusya'da, Çarlık rejimine karşı isyandan başka bir seçenek kalmamıştır. I. Dünya Savaşı'nın getirdiği sıkıntılardan bunalan halk Petrograd (Saint Petersburg) şehrinde sokaklara dökülmüştür. Günler ilerledikçe isyan büyümüş ve kolluk kuvvetlerinin müdahalesiyle binlerce kişi hayatını kaybetmiştir. Çarlık kuvvetlerinin büyük çoğunluğu halkın yanında bu isyana katılmıştır. Bu gelişmeler sonucunda Çar II. Nikolay hanedanlığın geleceğini kurtarmak amacıyla tahtından feragat etmişse de yerine veliaht olarak tayin ettiği Grandük Mihail Aleksandrovic de tahta çıkmayı kabul etmeyince, Romanov Hanedanlığının sonu gelmiştir. Protestoların en başında Çarlık kuvvetleri alevlenen bu isyanı bastırabilecek kuvvete sahip idiyse de yıllardır aç, bıkın, yetersiz askerî malzeme ile perişan olan Çarlık Ordusu bu sebeplerden ötürü 'Barış, ekmek, toprak' naraları atan ihtilalci halkın üzerine yürümemiştir. Şubat Devrimiyle siyasi erk geçici hükûmete bırakılmıştır. 1917'nin Ekim'inde tahakkuk eden Ekim Devrimi'yle birlikte de geçici hükûmet kaldırılmış ve yerine Komünist (Bolşevik) yönetim kurulmuştur.

1917 yılında Çarlık otokrasisi yıkılmış ve yerine Sovyetler Birliği kurulmuştur. 24-25 Ekim tarihinde tahakkuk eden Ekim Devrimi'nde, Bolşevikler ve devrim taraftarı askerler, Romanov hanedanlığının kurduğu geçici hükûmeti istifa ettirmiş, bunun sonucunda Çarlık otokrasisi yıkılmış ve başa Komünist idareye geçmiştir. Bolşevik Devrimi sonrasında Rusya Brest-Litovsk Antlaşmasıyla I. Dünya Savaşı'ndan çekilmiş ve Rus tarihinde SSCB dönemi başlamıştır.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Birinci Sınıf Öğrencisi